

Innstikk til boka

JEGERPRØVEN

Med Norges Jeger- og Fiskerforbund

De viktigste endringene i lovverket fra 1. juli 2026

Innledning:

Viltressursloven

[\(Se hele lovteksten her på lovdata.no\)](#)

1. juli 2026 trådte nytt lovverk på viltområdet i kraft. Viltloven ble erstattet med **viltressursloven**. Samtidig ble forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst og en del andre forskrifter på viltområdet endret.

I viltressursloven er mye kjent fra viltloven, men det er blitt ryddet opp i det gamle lovverket.

På følgende sider i boka er de viktigste endringene markert og synliggjort med rød skrift: 31, 98, 223, 224, 230, 231, 232, 233 og 282.

For at dette innstikket ikke skulle bli alt for stort, har vi ikke endret alle sider hvor det for eksempel finnes setninger det står:

Ord:	Erstattes med:
viltloven	viltressursloven
human jakt	forsvarlig jakt
løs på drevet halsende hund	drivende hund
kunstig lys	synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler

De viktigste paragraf nummer i loven som er endret er kommentert i dette innstikket, men vi gjør oppmerksom på at enkelte paragraf i lov og forskrifter kan ha fått nytt nummer.

Forsvarlig jakt

Hensynet til **forsvarlig jakt** skal ligge til grunn for alt du foretar deg mens du er på jakt.

§ 21. Forsvarlig jakt- og fangstutøvelse

Jakt og fangst skal utøves på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte som ikke utgjør en fare for mennesker, husdyr eller eiendom.

Også dyrevelferdsloven gir viktige føringer:

§ 3. Generelt om behandling av dyr

Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Lovverket stiller altså krav til **Forsvarlig jakt- og fangstutøvelse**. Dette er en av hovedgrunnene til at vi har obligatorisk jegeropplæring i Norge.

Hva er forsvarlig jakt?

Hovedprinsippet er at alt vilt skal avlives uten unødige lidelser. Dette er et gjennomgående grunnprinsipp under all jakt. Det er alle jegeres plikt og ansvar å sørge for at jakta foregår så **forsvarlig og sikkert** som overhodet mulig. Det stilles krav om hvor på viltet skuddet plasseres.

Forsvarlig jakt pålegger jegere å avstå fra skudd hvis du ikke er sikker på et godt treff. Du skal aldri angre på et skudd du ikke løsnet!

Trygg jakt

Viltressursloven har konkrete bestemmelser om hva som ikke er lov under jakt. Dette understreker hovedpoenget: Jegere skal ikke løsne skudd som gir fare for skade på materiell eller mennesker.

Lær de grunnleggende reglene om jegeratferd.

- **Det er forbudt under jakt å løsne skudd på eller over offentlig vei eller jernbane eller fra luftfartøy eller motorkjøretøy (viltressursloven § 28)**

Offentlig vei defineres som vei som er åpen for alminnelig ferdsel og at den blir holdt ved like av stat, fylke eller kommune etter veilovens bestemmelser.

På en privat vei stiller det seg annerledes. Her kan du sitte på post og skyte. Og du kan skyte over denne og mot den så lenge den ikke kommer inn under definisjonen over. Selvsagt er det også her viktig å være helt sikker på at skuddretningen er fri.

- **Det er forbudt å jage eller avlive svømmende hjortevilt, med mindre det forfølges som såret i forbindelse med et ettersøk i medhold av §§ 22 eller 55, eller i situasjoner der dyrevelferdsmessige hensyn tilsier det (viltressursloven § 43).**

Det er flere årsaker til dette forbudet. Rikosjettfaren er

stor når det skytes mot vann. Et svømmende hjortevilt har mesteparten av kroppen under vann, og faren for skadeskyting er derfor svært stor.

Når et dyr er påskutt og skadd, skal det forsøkes å avlive dyret så raskt som mulig. Derfor gis det unntak fra forbudet mot å skyte mot svømmende dyr. Sikkerheten kommer likevel alltid først!

- **Unngå rus i skogen.** Nok en selvsagt regel. Våpenforskriften setter krav til edruelighet for å kjøpe våpen. Den som er påvirket av rusmidler er sløvet, og dette skal selvsagt ikke kombineres med våpenbruk. Drikk du alkohol dagen før du skal på jakt, så avslutt drikkingen i tide, slik at alkoholen er ute av kroppen før jaktstart.

Signalfarger

Bruk av signalfarger øker sikkerheten på jakt. Har både drivere, hunder og postjegere på seg signalfarger er de lettere å se for alle. Hjortevilt har ikke fargesyn, så oransje bekledning påvirker vanligvis ikke jakta på disse.

Vær sikker før du løsner skudd.

LÆRINGSMÅL

Kandidaten skal kunne:

- Ha kjennskap til og forståelse for behovet av regelverket som regulerer forhold knyttet til praktisk jakt, jaktmetoder og ettersøk.
- Kunne innholdet i lov om jakt, fangst og felling av vilt (Viltressursloven) §§ 13 – dager med jakt og fangstforbud, 21 – forsvarlig jakt og fangstutøvelse, 23 – rett til å forfølge såret storvilt på andres grunn ved ettersøk, 24 – jaktvåpen og ammunisjon, 27 – jakthundtrening og bruk av hund under jakt, 28 særskilte forbud mot å løsne skudd, 29 – forbud mot bruk av luftfartøy, motorkjøretøy og motorfartøy, 39 – ferdsel med skytevåpen eller feller på eiendommer der jegeren ikke har rett til jakt og fangst, 40 – forbud mot jaging av vilt fra andres jaktområder.
- Kjenne til naturmangfoldloven og dennes betydning for **viltressursloven**.
- Kjenne aktuelt innhold i fjelloven, dyrevelferdsloven, våpenloven, hundeloven, friluftsløven, lov om motorisert ferdsel i utmark og brann og eksplosjonsvernloven.
- Kjenne til forskrifter knyttet opp til **viltressursloven**.
 - Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.
 - Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun.
 - Forskrift om forvaltning av hjortevilt.
 - Forskrift om forvaltning av bever.
 - Forskrift om skadefelling, dødt vilt og bruk av vilt i oppdrett, forskning og dyrepark, kapittel 3 om skadefelling og annet uttak av vilt.
- Kjenne til forskrift om regulering av sel på norskekysten.
- Kjenne til høstingsprinsippet og bærekraftig forvaltning.
- Ha kjennskap til forvaltningsnivåene i Norge.

Hvorfor er jakta regulert?

Hensynet til viltet og trygg og sikker jaktutøvelse ligger til grunn for jakta, og gjenspeiles i regelverket vi som jegere må forholde oss til.

Viltet skal ikke lide

Kravet om **forsvarlig jakt- og fangstutøvelse** ligger alltid i bunnen. Viltet skal ikke utsettes for unødige lidelse. Jegere skal derfor bestrebe seg på å avlive viltet så effektivt som mulig.

Bærekraft

Bærekraftig forvaltning er også et viktig premiss: Vi ønsker – så langt det er mulig – å gi videre en natur og viltbestander som er enda bedre enn dagens til de neste generasjonene.

Høste av overskuddet

Viltforvaltning og jakt skal foregå på en slik måte at viltstammene opprettholdes, og at arter ikke står i fare for å bli redusert eller utryddet på grunn av jakt. Prinsippet er at vi kan høste av produksjonsoverskuddet.

Balanse

Vi skal høste av naturens overskudd. Samtidig ønsker

vi viltbestander på et nivå som tar hensyn til inn- og utmark, demmer opp for beiteskader, og ikke truer artens eksistensgrunnlag. Trafikkproblematikk er også et element som spiller inn når det gjelder hjorteviltet. Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven, slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne rammen kan vi drive jakt.

Sikkerhet

Sikkerhet er en viktig pilar i regelverket. Jakt skal foregå slik at ikke andre personer, deriblant andre jegere, utsettes for fare. Det må også tas hensyn for å unngå skade på eiendom.

Rettigheter og plikter

Viltressurslovens formål er å sikre at forvaltning av viltressursene gjennom jakt, fangst, felling og annen håndtering av vilt skjer på en bærekraftig og forsvarlig måte, i samsvar med naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven.

Viltressursloven

Viltressursloven utfyller naturmangfoldloven, og legger stor vekt på vern av viltet og dets leveområder, og legger rammer for høsting av overskuddet gjennom jakt og fangst. Det er **Viltressursloven** som gir hjemmel for å åpne for jakt og fangst på arter.

Viltressurslovens formål er å forvalte viltet slik at produktivitet og artsrikdom bevares. Det er innenfor disse rammene vi kan høste av viltbestandene.

Med vilt mener loven **naturlig villlevende landpattedyr,**

fugler, krypdyr og amfibier, inkludert kryssninger med andre arter, uavhengig av om viltet lever eller kan leve vilt i Norge. Det er kun landpattedyr og fugler det jakes og drives fangst på. Sel omfattes ikke av **viltressursloven**, og forvaltes av fiskerimyndighetene.

Oppgaver og ansvar

Kapittel 2 beskriver hvilke offentlige organer som har forvaltningsansvar for viltlovgivningen.

Kapittel **3 i viltressursloven** gir hjemmel til å åpne for jakt på aktuelle arter og fastsette jakttid for disse.

§ 10 slår fast at jakttidene ikke bør fastsettes i hekke-/yngletid for den enkelte art. Altså at viltet ikke skal jakes på når de er i perioden for reproduksjon og i tiden etter at avkommet har sett dagens lys. Derfor er det ikke jakt på de fleste arter om våren og sommeren. Unntaket er arter som er definert som uønsket i norsk natur, og derfor har jakttid hele året.

§ 13 definerer dager med jaktforbud. Jakt og fangst er ikke tillatt fra og med 24. desember til og med 31. desember. Dette omtales ofte som «romjuls-fredning». I tillegg er det ikke tillatt å jakte på langfredag, påskeaften og 1. påskedag.

Prinsipper for jakta

Kapittel 5 inneholder viktige bestemmelser for ulike sider av den faktiske jaktutøvelsen. Prinsipper som **forsvarlig jakt- og fangstutøvelse, undersøkelses- og ettersøksplikt**, regler for bruk av hund, våpen og fangstredskaper finnes her. Detaljerte bestemmelser finnes i *Forskrift for utøvelse av jakt, felling og fangst*.

§ 21 hjemler kravet om forsvarelig jakt- og fangstutøvelse.

§ 24 sier at til jakt skal det bare brukes skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som er egnet til å avlive viltet på en sikker og dyrevelferdsmessig forsvarelig måte.

§ 26. Bruk av synlig lys og særskilte siktemidler

Bruk av lyskilder som gir synlig lys under jakt og fangst, er forbudt, med mindre annet følger av eller i medhold av lov. Det samme gjelder bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler og andre siktemidler med teknologi som har til formål å lyse opp eller forbedre

synligheten av omgivelsene eller viltet for jegeren.

Kongen gir forskrift om unntak fra forbudet etter første ledd for blant annet ettersøk av påskutt vilt, jakt på nærmere bestemte arter og når det anses nødvendig for å regulere viltbestanden i nærmere bestemte områder.

Jakt og motorferdsel

§ 29 omhandler forbud mot bruk av luftfartøy, motor-kjøretøy og motorfartøy.

Videre sier paragrafen at det er forbudt å bruke:

- luftfartøy eller motorkjøretøy til forfølgning av vilt eller til avledning av viltets oppmerksomhet fra jegeren.
- uftfartøy eller motorkjøretøy utenfor vei til lokalisering av vilt.
- fartøy med motor innen en avstand av to kilometer fra land, også holmer og skjær.

Motorbåt kan imidlertid brukes under ettersøk av påskutt sjøfugl. Om slikt ettersøk gjøres, kan ikke båten som brukes ha høyere makshastighet enn fem knop.

Om båt brukes til ettersøk på skadet sjøfugl er det varslingsplikt for ettersøk og bevisbyrden for at det faktisk er ettersøk som foregår (og ikke jakt på friske fugler) ligger på jegeren.

Viltloven sikrer viltet og leveområdene

Generelt forbud mot motorferdsel under jakt

Drivende hund

Med dette menes en hund som slippes løs, tar ut byttedyret og forfølger det med los. Los vil si at hunden halser (bjeffer) på viltets sporstreng.

Drivende hunder brukes blant annet til harejakt.

Viltressursloven § 27. Jakthundtrening og bruk av hund under jakt

Jakthundtrening og bruk av hund under jakt er tillatt, med mindre annet følger av eller i medhold av lov.

Hundeføreren skal sørge for at jakthundtrening og bruk av hund under jakt skjer på en aktsom måte og i samsvar med aktsomhetskravene i hundeloven §§ 3 og 9 og med dyrevelferdsloven.

§ 22 i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst, heter det:

Det er forbudt å benytte drivende hund under jakt, med unntak for jakt på følgende viltarter: elg, hjort, rådyr, gaupe, rødrev og hare, og i forbindelse med felling av gaupe.

Med drivende hund menes hund som forfølger og driver viltet foran seg med los over lengre tid.

Mankehøyde tildrivende hund som brukes under jakt på elg, hjort og rådyr må ikke overstige 41 cm.

Bruk av drivende hund under jakt på gaupe og rødrev, eller felling av gaupe, er ikke tillatt i ordinær båndtvangstid. Under jakt på rådyr er bruk av drivende hund tillatt fra og med 25. september og inntil jakttidens slutt.

Svømmende hjortevilt

§ 43 setter forbud mot å jage eller avlive svømmende hjortevilt med mindre det forfølges som såret.

Denne regelen har flere begrunnelser: Rikosjettfare over vann, og det faktum at svømmende hjortevilt er en liten blink siden mesteparten av dyret er under vann når det svømmer.

De vitale organene, som utgjør anbefalt treffområde, er under vann, og derfor vanskelige å nå inn til. Skudd på friskt hjortevilt i slike situasjoner er etter dagens rettspraksis brudd på **viltressursloven § 21**.

§ 25 åpner for fangst. Nærmere regler om fangst er gitt i forskrift.

§32 som omhandler forbud mot bestemte jakt- og fangstmetoder sier blant annet det er forbudt å benytte båndopptaker eller liknende for avspilling av lokkelyder under jakt og fangst.

Retten til jakt og fangst

Kapittel 6 beskriver rettighetene til grunneiere og brukere (jegere), jaktrett på allmenninger og statlig.

grunn, forfølgingsretten ved skadet storvilt og allmennhetens jaktadgang. Utgangspunktet er grunneiers enerett til jakt og fangst.

§ 33 gir grunneieren enerett til jakt og fangst.

Forfølgingsretten

§ 23 gir jegere som sårer storvilt under jakt rett til å forfølge dyret inn på annen eiendom enn der jegeren har jaktrett. Dette kalles forfølgingsretten. Det er jegeren som har bevisbyrden. Ergo: Jegeren må kunne dokumentere at det viltet som forfølges først ble påskutt på lovlig grunn, altså der jegeren har jaktrett. I slike tilfeller plikter jegeren snarest mulig å informere grunneieren og kommunen om forfølgningen og utfallet av den.

Grunneieren har ikke rett til å jage eller fange vilt som forfølges på hans grunn etter denne regelen, med mindre hensynet til det skadde dyret tilsier det.

Andre regler

§ 39 gir bestemmelser om ferdsel med våpen på annen manns grunn.

Har du ikke jaktrett i et område, er det forbudt å ferdes der med skytevåpen (eller fangstredskaper) med mindre du er i lovlig ærend og våpenet er uladd.

Hvis du er på vei til eget jaktområde og det er nødvendig eller praktisk å gå gjennom en annen eiendom, så sørg for at våpenet ikke er skuddklart, og hold eventuell jakthund i bånd. Dette for å understreke at du ikke bedriver aktiv jakt utenfor ditt område.

§ 40 setter forbud mot jaging.

- Det skal ikke jages vilt fra naboterrenget og inn til eget terreng.

NB! Det kan settes forbud mot føring og utsetting av saltstein ved fare for sykdomsspredning.

Om uhellet er ute er gode ettersøk med godkjent hund en jegerplikt.

Fangst

Fangst har lange tradisjoner. Det er fortsatt stor interesse for å bedrive fangst, både for pelsens skyld og for å begrense antallet av viltarter som gjør skade.

VILTARTER: Bever, bisamrotte, grevling, villsvin, villmink, mår, røyskatt, gaupe, jerv, rødrev, mårhund, ravn, kråker, skjære og ryper.

Fangst egner seg godt til viltarter som det ellers kan være vanskelig å felle igjennom ordinær jakt. Eksempler er grevling, gaupe og jerv. Fangst kan også være et supplement til jakt på en rekke arter.

Prinsippet for fellefangst er å sette opp feller langs viltets trekkruiter og i områder der de ferdes. Dermed fordrer fellefangst god kjennskap til viltet og dets vaner og bruk av terrenget.

Under fellefangst brukes gjerne luktstoff og/eller åte for å øke sannsynligheten for at viltet lar seg lokke i fella. Det er et bærende prinsipp at feller ikke skal settes opp på en slik måte at det er fare for at andre viltarter, husdyr, hunder eller mennesker kan gå i fella.

Alle fangstinnretninger må settes slik at de kun fanger den arten de er tiltenkt. Til bever og bisamrotte skal slagfelle plasseres under vann.

Feller skal være synlig merket med brukerens jegernummer. For fellefangst av gaupe og jerv skal fellene i tillegg være merket med telefonnummer til statsforvalter. For fellefangst av øvrige arter det er tillatt å fange i felle, både feller som fanger levende og feller som avliver viltet, skal det i tillegg til jegernummer merkes med telefonnummer til kommunens viltmyndighet. Merkekravet gjelder ikke rypesnarer. Settes det ut slagfelle beregnet på mårhund, skal det settes opp plakat som informerer om at slik fangst pågår. Dette for å forebygge skader på husdyr, hunder eller mennesker.

Det er to kategorier feller:

- Feller som avliver viltet.
- Feller som fanger viltet levende.

Levendefangst

Såkalte fangstbåser eller fangstbur er eksempler på feller som fanger viltet levende.

Slagfeller avliver viltet.

Oppsummering:

Her følger oppsummert de viktigste endringene fra **viltloven til viltressursloven**:

§3 Definisjoner

- Definisjonen av vilt er endret. Dette inkluderer nå kryssninger med andre arter, uavhengig av om viltet lever eller kan leve vilt i Norge.

§21 Forsvarlig jakt- og fangstutøvelse

- Begrepet «human jakt» er tatt ut, og erstattet med begrepet «forsvarlig jakt». Forståelsen av begrepene er lik.

§22 Undersøkelses- og ettersøksplikt

- Det er nå presisert at kravene til undersøkelses- og ettersøksplikt gjelder alt vilt, også småvilt. Såret vilt skal snarest mulig avlives ved lovlig jaktvåpen. Ved ettersøk av hjortevilt, villsvin og muflon skal ettersøket pågå til viltet avlives eller gjenfinnes dødt, eller kommunen beslutter at ettersøket kan avsluttes.

§29 Forbud mot bruk av luftfartøy, motorkjøretøy og motorfartøy

- Bestemmelsene slik de var i viltloven er videreført, med unntak av at det åpnes for bruk av drone under ettersøk av storvilt med jakttid. Her er det varslingsplikt til kommune, politi og grunneier, samt til statsforvalter dersom det er snakk om ettersøk av gaupe.

§32 Forbud mot bestemte jakt- og fangstmetoder

- Det er forbudt å benytte båndopptaker eller liknende for avspilling av lokkelyder under jakt og fangst.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst

(Se hele forskriftsteksten her på lovdata.no)

Endringer som berører viktige deler av jegerprøvepensum. Det er verdt å særlig merke seg følgende:

§22 Drivende hund

- Begrepet «løs, på drevet halsende hund» erstattes av begrepet «drivende hund». Hvilke arter det kan brukes drivende hund på, og krav til mankehøyde ved bruk av drivende hund på hjortevilt er som før. Det er åpnet for bruk av kortbent drivende hund på elg. Det er ikke definert noen tydelig begrensning på drevtid på støtende/kortdrivende hund.

§22a Bruk av flere løse hunder på samme vilt

- Det er nå satt et forbud mot å la flere enn to løse hunder forfølge det samme viltet samtidig. Begrensingen gjelder ikke for fuglehunder brukt under fuglejakt.

§22b Forbud mot bruk av hunder med bestemte funksjonsmåter

Under øvrig jakt og jakthundtrening er det ikke tillatt med hund som ved bitt holder, skader eller dreper vilt. Forbudet gjelder ikke hund som apporterer påskutt småvilt

§29a Tillatt bruk av synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler

- Denne bestemmelsen setter tydelige føringer for når synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler kan brukes. Legg merke til at den enkelte kommune kan åpne for bruk av denne type siktemidler under jakt på hjort.

§32 Merking av feller

- Feller skal være synlig merket med brukerens jegernummer. For fellefangst av gaupe og jerv skal fellene i tillegg være merket med telefonnummer til statsforvalter. For fellefangst av øvrige arter det er tillatt å fange i felle, både feller som fanger levende og feller som avliver viltet skal det i tillegg til jegernummer merkes med telefonnummer til kommunens viltmyndighet. Merkekravet gjelder ikke rypesnarer.